

УКРАЇНА

ВИЩА РАДА ЮСТИЦІЇ

ТИМЧАСОВА СПЕЦІАЛЬНА КОМІСІЯ
З ПЕРЕВІРКИ СУДДІВ СУДІВ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

ВИСНОВОК

24 вересня 2014 року

Київ

№ 3/02-14

Тимчасова спеціальна комісія з перевірки суддів судів загальної юрисдикції (далі – Комісія) у складі: Мойсика В.Р. – головуючого, Варишка П.В., Галабали М.В., Кармазіна Ю.М., Лавренюка М.Ю., Мачужак Я.В., Смирнової К.І., Соловйової М.М., Щотки С.О., розглянувши матеріали перевірки відомостей, викладених у заяві Паньківської Ганни Григорівни від 11 липня 2014 року про порушення суддею Шевченківського районного суду м. Києва Сіромашенко Наталією Володимирівною норм законодавства України під час здійснення правосуддя,

встановила:

Сіромашенко Наталія Володимирівна Указом Президента України від 4 червня 1999 року № 626/99 призначена строком на п'ять років на посаду судді Дніпропетровського районного суду Дніпропетровської області, Постановою Верховної Ради України від 19 травня 2005 року № 2582-IV обрана на посаду судді Амур-Нижньодніпровського районного суду м. Дніпропетровська безстроково, Постановою Верховної Ради України від 22 травня 2008 року № 301-VI обрана на посаду судді апеляційного суду Дніпропетровської області, Постановою Верховної Ради України від 7 липня 2011 року № 3615-VI обрана на посаду судді Шевченківського районного суду м. Києва, рішенням Вищої ради юстиції від 7 лютого 2012 року № 139/0/15-12 призначена на посаду заступника голови вказаного суду, яку обіймала по 14 квітня 2014 року, характеризується позитивно, дисциплінарних стягнень не мала.

До Комісії 16 липня 2014 року надійшла заява Паньківської Г.Г. щодо перевірки судді Шевченківського районного суду м. Києва Сіромашенко Наталії Володимирівни у зв'язку з порушенням нею норм законодавства України під час розгляду справи № 761/2415/14-п про притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності за статтею 122² Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) у зв'язку з невиконанням водієм вимоги працівника міліції про зупинку транспортного засобу.

Так, Паньківська Г.Г. вказала про недотримання суддею Сіромашенко Н.В. норм законодавства України під час прийняття постанови суду від 6 лютого 2014 року у даній справі, зокрема, порушення принципів верховенства права та індивідуальної відповідальності. Заявниця зауважила, що

ніколи не отримувала посвідчення водія та не керувала автомобілем. Враховуючи викладене, вказала, що суддя Сіромашенко Н.В. під час судового засідання не встановила істинні обставини справи, винесла судові рішення на підставі сфальсифікованих протоколу про адміністративне правопорушення та рапорту (складено неуповноваженою особою, не встановлено водія), без належного повідомлення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, про час та місце судового розгляду справи.

Такі ж доводи ОСОБА_1 виклала у апеляційній скарзі на постанову суду від 6 лютого 2014 року.

На засіданні Комісії суддя Шевченківського районного суду м. Києва Сіромашенко Н.В. була відсутня, 22 вересня 2014 року надала заяву з проханням відкласти розгляд матеріалів перевірки стосовно неї у зв'язку з перебуванням на стаціонарному лікуванні, проте жодного підтвердження не надала. Також у заяві суддя зазначила, що звернення Паньківської Г.Г. вважає безпідставним, додала письмові пояснення.

Паньківська Г.Г. була присутня на засіданні Комісії під час розгляду матеріалів даної перевірки та підтримала доводи своєї заяви.

Комісією встановлено наступне.

29 грудня 2013 року старшим інспектором ВДАІ Шевченківського РУ ГУМВС України в м. Києві Кудрею І.І. складено рапорт про адміністративне правопорушення (незупинка автомобіля «Опель», д.н.з. НОМЕР_1, на вимогу працівника міліції у зв'язку з порушенням вимог пункту 9.5 Правил дорожнього руху, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 року № 1306) на вул. Богатирській, 3 (Оболонський район м. Києва).

З матеріалів справи № 761/2415/14-п вбачається, що копії повідомлень про запрошення власника вказаного автомобіля ОСОБА_1 до підрозділу ДАІ МВС на 14 та 18 січня 2014 року для оформлення протоколу про адміністративне правопорушення направлялись за адресою, зазначеною у обліковій картці автомобіля, якій їй належить, проте підтвердження отримання даних повідомлень адресатом відсутнє.

Протокол про адміністративне правопорушення складений у суботу 18 січня 2014 року старшим дізнавачем ВДАІ Шевченківського РУ ГУМВС України в м. Києві Самченком А.А. стосовно ОСОБА_1 за її відсутності, на підтвердження чого у протоколі містяться підписи понятих ОСОБА_2 та ОСОБА_3, а у матеріалах справи – їх пояснення, що ОСОБА_1 на неодноразові запрошення до ВДАІ Шевченківського РУ ГУМВС України в м. Києві не з'явилася. При цьому будь-які інші відомості, зокрема про обставини вчинення правопорушення, особу чи транспортний засіб правопорушника у поясненнях згаданих осіб відсутні.

Водночас, зазначення у протоколі про адміністративне правопорушення громадян ОСОБА_2 та ОСОБА_3 в якості понятих здійснено всупереч приписам статті 264 КУпАП, якою передбачено залучення понятих лише під час проведення особистого огляду і огляду речей.

Відповідно до частини першої статті 265¹ КУпАП у разі наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, за яке відповідно до цього Кодексу

може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами, працівник відповідного підрозділу Міністерства внутрішніх справ України, що забезпечує безпеку дорожнього руху, тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення, і видає тимчасовий дозвіл на право керування транспортними засобами. Про тимчасове вилучення посвідчення водія робиться запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Проте у протоколі про адміністративне правопорушення відсутні відомості про тимчасове вилучення у ОСОБА_1 посвідчення водія.

Крім того, в обліковій картці приватного транспортного засобу – автомобіля «Опель» д.н.з. НОМЕР_1, зареєстрованого ВРЕР-5 УДАІ в м. Києві 15 вересня 2007 року на праві власності за ОСОБА_1, відсутні дані про наявність у останньої посвідчення водія, а особою, яка має право керувати автомобілем, зазначено ОСОБА_4.

23 січня 2014 року адміністративний матеріал про порушення Правил дорожнього руху стосовно ОСОБА_1 надійшов до Шевченківського районного суду м. Києва.

Постановою Шевченківського районного суду м. Києва від 6 лютого 2014 року (суддя Сіромашенко Н.В.) ОСОБА_1 визнано винною у вчиненні правопорушення, передбаченого статтею 122² КУпАП, та застосовано до неї адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування всіма видами транспортних засобів строком на 3 місяці.

У мотивувальній частині даної постанови суду зазначено: «ОСОБА_1 29 грудня 2013 року приблизно о 13 годині 42 хвилини на вулиці Богатирській, 3 у м. Києві, керуючи автомобілем «Опель», д.н.з. НОМЕР_1, не виконала вимогу працівника міліції про зупинку транспортного засобу.

ОСОБА_1 у судові засідання не з'явилась, про час та місце розгляду справи повідомлялась належним чином.

Суд, вивчивши матеріали адміністративної справи, дійшов висновку, що вина ОСОБА_1 у скоєнні правопорушення, передбаченого статтею 122² КУпАП є доведеною та підтверджується протоколом про адміністративне правопорушення, рапортом старшого інспектора ВДАІ Шевченківського РУ ГУМВС України в м. Києві Кудрі І.І., поясненнями свідків».

Частиною першою статті 277² КУпАП передбачено, що повістка особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, вручається не пізніше як за три доби до дня розгляду справи в суді, в якій зазначаються дата і місце розгляду справи.

Однак з матеріалів справи вбачається, що ОСОБА_1 не була належним чином повідомлена про час та місце розгляду справи. Вказане підтверджується поверненням повістки до суду без відмітки про вручення у зв'язку із закінченням встановленого строку зберігання.

У своїх письмових поясненнях суддя Сіромашенко Н.В. зауважила, що повідомила ОСОБА_1 про розгляд справи належним чином. Суддя зазначила, що, оскільки КУпАП не передбачений порядок вручення судових повісток та викликів, вона вважала за можливе застосувати аналогію права. Зокрема, за

частиною п'ятою статті 74 ЦПК України судовий виклик або судове повідомлення вважається врученим належним чином у разі відсутності осіб, які беруть участь у справі, за такою адресою. Судовий виклик був здійснений за адресою, вказаною у протоколі про адміністративне правопорушення.

Суддя Сіромашенко Н.В. також вказала, що КУпАП не передбачено обов'язку суду звертатися до відповідного органу реєстрації місця перебування та місця проживання особи щодо надання інформації про зареєстроване місце проживання (перебування) такої фізичної особи.

Слід зауважити: застосована суддею за аналогією права стаття 74 ЦПК України містить положення про те, що судова повістка разом із розпискою, а у випадках, встановлених цим Кодексом, разом з копіями відповідних документів надсилається поштою рекомендованим листом із повідомленням або через кур'єрів за адресою, зазначеною стороною чи іншою особою, яка бере участь у справі. У разі ненадання особами, які беруть участь у справі, інформації щодо їх адреси, судова повістка надсилається фізичним особам, які не мають статусу підприємців, – за адресою їх місця проживання чи місця перебування, зареєстрованою у встановленому законом порядку.

Проте зазначену у протоколі про адміністративне правопорушення адресу місця реєстрації особи не можна вважати адресою місця проживання або місцем перебування, зареєстрованими у встановленому порядку, оскільки адреса ОСОБА_1 у протоколі зазначена із облікової картки належного їй автомобіля. При цьому відповідно до статті 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», пунктів 1.2., 1.3. Порядку реєстрації місця проживання та місця перебування фізичних осіб в Україні та зразків необхідних для цього документів, затвердженого Наказом МВС України 22 листопада 2012 року № 1077, реєстрація місця проживання або місця перебування особи – це внесення інформації до Єдиного державного демографічного реєстру про місце проживання або місце перебування особи із зазначенням адреси, за якою з особою може вестися офіційне листування або вручення офіційної кореспонденції. Реєстрація/зняття з реєстрації місця проживання/перебування здійснюється управліннями, відділами (секторами) Державної міграційної служби України.

Суддя вказала, що ОСОБА_1 14 лютого 2014 року особисто отримала в суді постанову від 6 лютого 2014 року, що підтверджується відповідною розпискою, та була повідомлена про місце та час розгляду справи в усній формі. При цьому жодного підтвердження такого повідомлення суддя Сіромашенко Н.В. не надала.

З огляду на викладене, пояснення судді не спростовують доводів заявниці про те, що вона не була належним чином повідомлена про час та місце судового розгляду справи.

Доказами, які підтверджують вину ОСОБА_1, суд зазначив протокол про адміністративне правопорушення, рапорт та пояснення свідків.

Як передбачено статтею 251 КУпАП, доказами у справі про адміністративне правопорушення є будь-які фактичні дані, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність даної особи в його

вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи. Ці дані встановлюються протоколом про адміністративне правопорушення, поясненнями особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілих, свідків, висновком експерта, речовими доказами, показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, які використовуються при нагляді за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, протоколом про вилучення речей і документів, а також іншими документами.

Стаття 122² КУпАП встановлює адміністративну відповідальність водіїв за невиконання вимог працівників міліції про зупинку транспортного засобу, однак з рапорту та протоколу не вбачається, що саме ОСОБА_1 керувала автомобілем під час вчинення адміністративного правопорушення. Відтак, особа водія працівниками органів ДАІ встановлена не була.

Більш того, згідно облікових даних автоматизованої інформаційно-пошукової системи УДАІ ГУМВС України в м. Києві та НАІС ДДАІ МВС України ОСОБА_1 посвідчення водія в м. Києві не отримувала (лист УДАІ ГУМВС України в м. Києві від 21 серпня 2014 року № 10/17401 вх).

Відповідно до вимог статті 256 КУпАП у протоколі про адміністративне правопорушення зазначаються: дата і місце його складення, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол; відомості про особу, яка притягається до адміністративної відповідальності (у разі її виявлення); місце, час вчинення і суть адміністративного правопорушення; нормативний акт, який передбачає відповідальність за дане правопорушення; прізвища, адреси свідків і потерпілих, якщо вони є; пояснення особи, яка притягається до адміністративної відповідальності; інші відомості, необхідні для вирішення справи. Якщо правопорушенням заподіяно матеріальну шкоду, про це також зазначається в протоколі.

Протокол підписується особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності; при наявності свідків і потерпілих протокол може бути підписано також і цими особами.

У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підписання протоколу, в ньому робиться запис про це. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до протоколу, а також викласти мотиви свого відмовлення від його підписання.

При складенні протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права і обов'язки, передбачені статтею 268 цього Кодексу, про що робиться відмітка у протоколі.

Проте у матеріалах справи про адміністративне правопорушення відсутнє підтвердження того, що ОСОБА_1 було відомо про складений стосовно неї протокол про адміністративне правопорушення.

З приводу посилання суду на покази свідків як доказ вини ОСОБА_1 слід зауважити, що у матеріалах справи відсутні будь-які письмові покази свідків, а також відомості про допит судом свідків під час розгляду справи по суті.

Виявом відверто недбалого та несумлінного ставлення судді до виконання своїх обов'язків стало включення в текст постанови суду посилання на події, обставини та особу, які не стосуються судової справи про притягнення ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності. Зокрема, суд у постанові зазначив наступне: «відповідно до статті 34 КУпАП суд враховує обставину, що пом'якшує відповідальність за адміністративне правопорушення, а саме щире каяття винного. Враховуючи особу винного, який раніше до адміністративної відповідальності не притягувався, суддя дійшов висновку, що ОСОБА_5 необхідно визнати винною у вчиненні правопорушення, передбаченого статтею 124 КУпАП та піддати адміністративному стягненню у вигляді позбавлення права керування всіма видами транспортних засобів на строк три місяці».

У подальшому суддею Сіромашенко Н.В. необхідні виправлення в постанову внесені не були.

Згідно з положеннями статті 245 КУпАП завданнями провадження у справах про адміністративні правопорушення є: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі додержання законів, зміцнення законності.

Стаття 278 КУпАП передбачає, що орган (посадова особа) при підготовці до розгляду справи вирішує наступні питання: чи належить до його компетенції розгляд даної справи; чи правильно складено протокол та інші матеріали справи про адміністративне правопорушення; чи сповіщено осіб, які беруть участь у розгляді справи, про час і місце її розгляду; чи витребувано необхідні додаткові матеріали; чи підлягають задоволенню клопотання особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, їх законних представників і адвоката.

Крім того, як вказано у частині першій статті 268 КУпАП, справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи.

Стаття 280 КУпАП передбачає обов'язок органу (посадової особи) при розгляді справи про адміністративне правопорушення з'ясувати: чи було вчинено адміністративне правопорушення, чи винна дана особа в його вчиненні, чи підлягає вона адміністративній відповідальності, чи є обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, чи заподіяно майнову шкоду, чи є підстави для передачі матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації, трудового колективу, а також з'ясувати інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Пленум Верховного Суду України у постанові від 23 грудня 2005 року № 14 «Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а

також про адміністративні правопорушення на транспорті» (далі – Постанова) звернув увагу судів на неприпустимість спрощеного підходу до судового розгляду справ про адміністративні правопорушення на транспорті та ігнорування прав осіб, яких притягають до відповідальності; необхідність неухильно виконувати вимоги статті 268 КУпАП щодо розгляду справи про адміністративне правопорушення у присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Визнано правильною практику тих судів, які вмотивованими постановами повертають протоколи про адміністративні правопорушення, складені не уповноваженою на те посадовою особою або без додержання вимог статті 256 КУпАП, відповідному правоохоронному органу для належного оформлення (пункт 24 Постанови).

Крім того, Пленум Верховного Суду України наголосив, що суди не вправі застосовувати позбавлення права керувати транспортними засобами у випадках, коли винна особа вже позбавлена такого права або взагалі його не мала (пункт 28 Постанови).

Як встановлюють Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені резолюцією 2006/23 Економічної і Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року, об'єктивність судді є необхідною умовою для належного виконання ним своїх обов'язків. Вона проявляється не тільки у змісті винесеного рішення, а й в усіх процесуальних діях, що супроводжують його прийняття.

Відповідно до принципу V, викладеного у Рекомендації № (94) 12 «Незалежність, дієвість та роль суддів», ухваленій Комітетом Міністрів Ради Європи на 518 засіданні заступників міністрів 13 жовтня 1994 року, судді, зокрема, зобов'язані проводити справу неупереджено, спираючись на власну оцінку фактів та власне тлумачення закону; забезпечити, щоб кожна сторона мала однакові можливості бути заслуханою, і щоб процедурні права кожної із сторін дотримувались відповідно до положень Конвенції про захист прав та основних свобод людини.

З огляду на вищезазначене Комісія дійшла висновку, що суддя Шевченківського районного суду м. Києва Сіромашенко Н.В. в порушення вищенаведених норм законодавства під час розгляду даної справи не з'ясувала всіх обставин справи; не встановила особу, винну у вчиненні адміністративного правопорушення; розглянула справу за відсутності ОСОБА_1, яка не була належним чином повідомлена про дату та місце судового розгляду справи, чим порушила права цієї особи, передбачені частиною першою статті 268 КУпАП, зокрема, бути присутньою під час розгляду справи, давати пояснення, заявляти клопотання, при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката тощо; не встановила інших обставин, що мають значення для правильного вирішення справи, та застосувала до особи, яка не отримувала посвідчення водія, адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами на строк три місяці.

Вчинення суддею Сіромашенко Н.В. зазначених вище дій при виконанні завдань, які стоять перед судовою системою щодо захисту прав і свобод особи, зокрема в період гострого соціального конфлікту, свідчить про те, що вона не є

відданою принципам правової держави та присязі судді, а тому повинна бути звільнена з займаної посади.

У подальшому 15 лютого 2014 року ОСОБА_1 оскаржила постанову Шевченківського районного суду м. Києва від 6 лютого 2014 року до апеляційного суду, просила оскаржувану постанову суду скасувати, а справу закрити у зв'язку з відсутністю складу правопорушення.

Серед додатків до апеляційної скарги міститься копія заяви ОСОБА_1 з доказами про її направлення 15 січня 2014 року на адресу начальника відділу ДАІ Шевченківського РУ ГУМВС України в м. Києві, в якій заявниця повідомила про неможливість прибути до відділу за запрошенням для оформлення протоколу про адміністративне правопорушення у зв'язку з отриманням листа із запізненням, заперечила сам факт керування автомобілем, а також порушення Правил дорожнього руху та зазначила адресу проживання для листування.

Водночас, серед матеріалів, направлених до суду відділом ДАІ, вказана заява відсутня.

12 березня 2014 року ОСОБА_1 звернулася до апеляційного суду м. Києва із заявою про звільнення її від адміністративної відповідальності у зв'язку із набранням чинності Законом України «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України».

Цього ж дня апеляційний суд м. Києва (суддя Рибак І.О.) прийняв постанову про задоволення апеляційної скарги ОСОБА_1, постанову суду першої інстанції від 6 лютого 2014 року скасував, звільнив ОСОБА_1 від відповідальності та закриття провадження у справі.

Згідно з частиною четвертою статті 54 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суддя зобов'язаний своєчасно, справедливо та безсторонньо розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства, додержуватися присяги судді.

Відповідно до статті 55 вказаного Закону суддя присягає об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно та справедливо здійснювати правосуддя, підкоряючись лише закону та керуючись принципом верховенства права, чесно і сумлінно виконувати обов'язки судді, дотримуватися морально-етичних принципів поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді та принижують авторитет судової влади.

Відповідно до пункту 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України суддя звільняється з посади у зв'язку з порушенням ним присяги судді.

Таке звільнення відбувається за поданням Вищої ради юстиції, рішення про внесення якого приймається після розгляду цього питання на її засіданні відповідно до Закону України «Про Вищу раду юстиції».

Враховуючи вищезазначене, Комісія вважає, що допущені суддею Сіромашенко Н.В. порушення закону порочать звання судді, викликають сумнів у її об'єктивності та неупередженості, сумлінності виконання нею своїх

обов'язків, у чесності та непідкупності судових органів, принижують авторитет судової влади, що згідно статті 32 Закону України «Про Вищу раду юстиції» є порушенням присяги судді.

На підставі викладеного Комісія, керуючись пунктом 4 частини першої статті 3, абзацом п'ятим частини п'ятої статті 6, частинами першою та другою статті 7 Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», пунктами 6.7. – 6.9. Регламенту Комісії,

ухвалила:

визнати у діях судді Шевченківського районного суду м. Києва Сіромашенко Наталії Володимирівни наявність ознак порушення присяги та направити висновок з матеріалами перевірки до Вищої ради юстиції для розгляду і прийняття рішення.

Головуючий на засіданні

В.Р. Мойсик

Члени Комісії:

П.В. Варишко

М.В. Галабала

Ю.М. Кармазін

М.Ю. Лавренюк

Я.В. Мачужак

К.І. Смирнова

М.М. Соловйова

С.О. Щотка